

О. І. Матяш

Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського

м. Вінниця

matyash_27@ukr.net

АКТУАЛЬНІ АСПЕКТИ ВИЗНАЧЕННЯ ПРОГРАМНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ В ОСВІТНІХ ПРОГРАМАХ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МАТЕМАТИКИ

У грудні 2020 року введено в дію професійний стандарт учителя за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти», «Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)». Наприкінці серпня 2024 року Міністерство освіти й науки України затвердило, за заміну попередньому, новий професійний стандарт «Вчитель закладу загальної середньої освіти». У цьому професійному стандарті виокремлено 12 професійних компетентностей вчителя: мовно-комунікативна, предметно-методична, інформаційно-цифрова, психологічна, емоційно-етична, компетентність педагогічного партнерства, інклюзивна компетентність, здоров'язберезувальна компетентність, прогностична компетентність, організаційна компетентність, оцінювально-аналітична компетентність, здатність до навчання впродовж життя.

Професійні компетентності вчителя, які закладені у професійному стандарті, – це образ педагогічної діяльності для *майбутнього вчителя*, орієнтир для формування загальних та фахових компетентностей здобувача вищої педагогічної освіти. В освітніх стандартах підготовки майбутніх фахівців закладаються освітні компетентності (загальні та фахові) та програмні результати навчання здобувачів освіти. Такі компетентності відображають предметно-діяльнісну складову загальної освіти й покликані забезпечувати комплексне досягнення освітніх цілей.

Освітні стандарти підготовки вчителів за спеціальністю 014 Середня освіта (за предметними спеціальностями) розробляються в Україні уже понад 8 років, однак до цього часу не є затвердженими. Останній (квітень 2024 року) проєкт стандарту підготовки вчителів за спеціальністю 014 Середня освіта (за предметними спеціальностями) певним чином увідповіднений із змістом сучасного професійного стандарту вчителя.

Ми проаналізували 20 різних освітніх програм підготовки вчителів математики в Україні (бакалаврат) за спеціальністю 014 Середня освіта (Математика) з метою з'ясування наявності в переліках програмних результатів навчання цілей формування у майбутніх учителів здатності цінувати українську національну культуру, здатності до генерування нових ідей у педагогічній діяльності на основі знання та глибокого розуміння історії розвитку національної педагогічної, зокрема методичної науки. Для аналізу ми обирали лише ті освітні програми підготовки вчителів математики, які представлені на сайтах закладів освіти як сучасні розробки, тобто датовані 2022-2024 роками. Вказаний аналіз свідчить про різне бачення авторами освітніх програм актуальних наборів програмних результатів навчання для майбутніх учителів математики, які стосуються аспекту національних цінностей в методичній діяльності вчителя математики.

Відразу ж зазначимо, що в багатьох освітніх програмах підготовки вчителів математики в Україні (бакалаврат) за спеціальністю 014 Середня освіта (Математика) уже внесено ЗК10 із вище вказаного проєкту Стандарту: Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній

системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій. Вказаний зміст компетентності, на нашу думку, найбільш наближений до нашої ідеї необхідності умов для формування у майбутніх учителів національно-освітньої предметної компетентності, яка може бути запрограмована розробниками освітніх програм у списку компетентностей та програмних результатів навчання в умовах автономії університетів.

Нині Україна переживає складні часи боротьби за власну незалежність в умовах збройної агресії. Така сучасність змушує переосмислювати акценти у навчанні як учнів, так і вчителів. Ми стверджуємо, що у процесі фахової підготовки майбутнього вчителя математики у закладі вищої освіти має бути сформована його національно-освітня предметна компетентність. Тому, відповідне завдання варто зафіксувати в освітньо-професійних програмах підготовки вчителя у вигляді відповідних програмних результатів навчання. Наприклад, наступним формулюванням:

ПРН. Знає історію розвитку методики навчання математики в Україні, розуміє надбання української методичної науки, здатен зберігати і примножувати їх в методичній діяльності.

Також варто запропонувати студентам навчальні дисципліни, вивчення яких дозволяло б досягати вказаного вище програмного результату навчання. На нашу думку, для забезпечення умов формування національно-освітньої предметної компетентності майбутніх учителів математики найбільш доречною могла б бути дисципліна «Українська дидактика математики». Навіть поверхневий огляд розвитку теорії і методики навчання математики в незалежній Україні, дозволяє стверджувати, що маємо значну кількість методичних ідей, наукових розробок, практичних рекомендацій удосконалення шкільної математичної освіти, сучасний науковий аналіз яких, у контексті розбудови нової української школи, є актуальним. Звернення до національного методичного спадку, розуміння сучасних національних надбань методичної науки, має вагоме науково-практичне значення, впливає на національно-патріотичну свідомість вчителя і може сприяти попередженню помилок у методичній діяльності творчого вчителя математики.

Література

1. Затверджено професійний стандарт «Вчитель закладу загальної середньої освіти» <https://mon.gov.ua/news/informatsiine-povidomlennia>
2. Матяш О. І., Ящук К. І. Формування у майбутніх учителів математики національно-освітньої предметної компетентності. *Мультидисциплінарний міжнародний журнал «Věda a perspektivy»*. № 9 (40), 2024. Прага. Чеська республіка. С. 99 – 113.

Анотація. Матяш О. І. Актуальні аспекти визначення програмних результатів навчання в освітніх програмах підготовки майбутніх учителів математики. *Представлено результати теоретичного дослідження, виконаного за допомогою аналізу та абстрагування змісту відповідних освітніх документів стосовно програмних результатів навчання майбутнього вчителя математики.*

Ключові слова: вчитель математики; дидактика математики; програмний результат навчання.

Summary. Matyash O. I. Relevant Aspects of Defining Program Learning Outcomes in Educational Programs for Future Mathematics Teachers. *The article presents the results of a theoretical study conducted through the analysis and abstraction of the content of relevant educational documents concerning the program learning outcomes for future mathematics teachers.*

Key words: mathematics teacher; mathematics didactics; program learning outcome.